

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Io. Francisci Leonis Eporediensis I. V. D. Episcopi Thelesini Thesaurus Fori Ecclesiastici

Leoni, Giovanni Francesco

Coloniae Agrippinae, 1682

De Sortilegiis. Cap. v.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10316

Paul. III. in constitutione motu proprio edita, de qua in Bull. Rom. cap. 29. post princip. pro qua etiam idem probat Felyn.

in eodem cap. Iudai, num. 2. Ferrer. caut. 24. quem citat. & sequitur Urfill. ad Afflict. decis. 151. nu. 10.

DE SORTILEGIIS.

Cap. V.

S V M M A R I V M.

1 Sortilegium quid sit.	Sortilegiorum non haereticorum poena est arbitraria, ibidem.
2 Sortilegiorum professio est duplex, tacita, & expressa.	14 Astrologorum causa ad forum ecclesiasticum spectant.
3 Professio tacita sortilegiorum, quae sit.	15 Libri à Sixto V. prohibiti, qui.
Professio expressa sortilegiorum, quae sit.	16 Inquisitores de sortilegijs, & superstitionibus, cognoscere possunt.
4 Professio expressa duplex, solemniter publica, & privata.	17 Episcopi liberè de sortilegijs, & superstitionibus cognoscere possunt.
5 Professio solemniter & publica sortilegiorum, quae sit.	18 Divinatio est prima species sortilegij.
6 Expressam professionem demonibus facientes, quem cultum illis exhibeant.	19 Divinationum species sunt quatuor.
7 Professio privata, quomodo demoni fiat.	20 Sortilegia per personas rucita demonis professionibus pluribus modis fiunt.
8 Latrae honorem demonibus exhibentes, quando uti haeretici sint habendi.	21 Sortilegia ad amorem sunt in corpore, & extra corpus.
9 Sortilegia, quae haesim manifestant, quomodo cognoscantur.	22 Sortilegia extra corpus, quomodo fiant.
10 Idololatriam, & haesim manifestant, quae sortilegia sapiant, & quae non.	23 Maleficia à quibus destrui valeant.
11 Striges à sancta ecclesia Dei sunt expellende.	24 Maleficiati difficilius curantur, quam energumeni.
12 Striges effectualiter de loco ad locum corporaliter deferri an possint.	25 Maleficia maleficijs curare non licet.
13 Sortilegiorum causa ad forum ecclesiasticum spectant.	26 Mala non sunt facienda, ut inde eveniant bona.
	28 Maleficiorum curatio à Deo est impetranda, qui omnia potest.
	28 Maleficia licitis orationibus curantur.

M. m. m. 3) PLURIA

PLURA sunt genera criminum, de quibus proximè egimus, & inter alia obiter de sortilegio verba fecimus, quod cum gravissimum sit crimen, ac plurius, variisque modis committatur, de eo juxta illius gravitatem particulariter est ageandum.

1 Sortilegium ¶ est superstitio quædam illusoria, & summè noxia, qua regulariter utitur homo dæmonis ministerio, *cap. qui sine Salvatore, 26. quest. 2. capit. 1. eadem quest. 5. capit. 1. & 2. de sortil. & Gril. tract. de sortileg. numer. 1. & numer. 5.* Professionemque etiam plures cum dæmone faciunt.

2 Professio ¶ autem sortilegorum est duplex, tacita, & expressa, intelligendo de professis cujuscunque speciei.

3 Tacita ¶ est promissio quædam, quam quis facit alicui sortilego magistro hanc professionem nomine dæmonis recipienti de observando, quæ sibi mandaverit, sub promissione, quod grandia faciet, & mirabilia, futuram in vita sua cognoscer, dummodò fidem catholicam abijciat, & omnia ecclesiastica sacramenta conculcet, quodque totis ejus viribus adhærebit cultui, & obedientiæ sui magistri, ac illum, tanquam verum Principem, adorabit, cultum veræ adorationis sub idolorum forma sibi præstando, cunctaque opera per ipsum facienda sub illius nomine, & devotione conficiet, *Gril. de sortileg. lib. 2. c. 3. num. 2. & 3. & facit text. in cap. nec mirum, §. hidromantici, vers. ad hæc omnia, 26. quest. 5. & sum. confess. de sortileg. quest. 3. & 6.*

4 Expressa ¶ professio illa est, quæ fit expressè cum proprio dæmone, aut solemniter, & publicè, aut privatè; solemniter, &

publica est illa, ¶ quæ fit cum dæmone, dum publicè residet in folio majestatis, more Principis, quando fiunt universales congregationes omnium strigum, & maleficorum necromantum cujuscunque generis professorum, certis nocturnis horis, locis, & temporibus dæmonis arbitrio constitutis, ubi universis astantibus, fit ista professio.

Qui ¶ autem expressam professionem cum ipso dæmone fecerunt, eidem etiam reddunt expressum adorationis cultum per solemnia sacrificia, quæ ipsi faciunt diabolo, imitantes in omnibus divinum cultum, cum paramentis, luminaribus, thurificatione, ac præcibus quibusdam, & orationibus, quibus instructi sunt, assiduis, illum non secus ferè colunt, & adorant, quàm nos verum creatorem, *cap. contra idolorum, 26. quest. 5. gloss. in c. accusatus, §. sanè, in verb. sapient, de heret. in 6. Gril. eadem quest. 3. numer. 4. & 5.* per quæ honor latræ dæmonibus exhibetur. Direct. Inquisitor. *quest. 43. numer. 2.* quæ latræ est cultus, & servitus, quæ soli Deo debetur, *gloss. in clem. unic. in verb. seipsum, de reliq. & venerat san. gloss. in c. venerabiles, de consecr. distinct. 3. S. Thom. 2. 2. qu. 84. artic. 1. ad 1. arg. & Graff. decis. aur. par. 1. lib. 2. c. 2. num. 1.*

7 Privata autem professio ¶ est illa, quæ fit privatè ipsi dæmoni solùm, absque illa universali sortilegorum congregatione & multitudine, ut per eundem Gril. *d. qu. 3. lib. 2. & Farinac. in pract. criminal. c. 20. numer. 77.* apud quem plura de sortileg. videri possunt.

8 Dæmonibus ¶ honorem latræ exhibentes, seu eorum nomina inter nomina spirituum Beatorum; vel Sanctorum in suis

ſuis nefariis orationibus miſcendo, mediatores in illis orationibus à Deo exaudien- dis ponendo, cereos accendendo, & Deum per eorum nomina, vel merita obſecrando, non ut ſortilegi, ſed, ut hæretici, iudicio eccleſiæ ſunt habendi, ut in eodem Direct. Inquiſ. q. 47. numer. 10. & 11.

9 Et regulariter omnia ꝛ illa ſortilegia ſapiunt hæreſim manifeſtam, quæcum aliquo dicto, vel factò hæreticali exercen- tur, ut ſi quis in ſortilegio amatorio De- um, aut eccleſiaſtica ſacramenta abnega- ret, aut in eodem ſortilegio eccleſiæ ſacra- menta admiceret. Sapiunt etiam hære- ſim manifeſtam illa ſortilegia, & divinationes, ſeu maleſicia, in quibus admiscen- tur ſacramentalia, ut aqua, vel cera benedi- cta, & his ſimilia, ſive verba, & Evangelium, Symbolum fidei, Pater noſter, Ave Ma- ria, aut Pſalmus aliquis Davidicus, ſeu verba ſacræ ſcripturæ, aut aliæ ſanctæ ora- tiones, quibus fit ſortilegium qualifica- tum. Et generaliter omnia crimina, quæ natura ſua præ ſe ferunt aliquid, quod eſt hæreſis manifeſta, ut baptizare imagines, vel animalia irrationalia, puerum rebapti- zare, preces nefarias dæmonibus fundere, 10 ꝛ aut illis ſacrificare, idolis genua flecte- re, & ſimilia, quæ præ ſe ferunt idololatri- am, manifeſtam hæreſim ſapiunt, quamvis nullum factum per ſe fit hæreſis. Sylveſt. in ſumm. in verb. hæreſis, 2. num. 4. Alkonſ. Caſſ. lib. 1. cap. 15. circ. ſin. de juſt. hæretic. punit. Simanc. de cathol. inſtit. tit. 30. num. 15. Direct. Inquiſ. part. 2. cap. 24. numer. 2, 3, 4 & 5. & ibi Pegn. com. 67. ver- ſum primò ergo. uſque ad verſ. quantum ad ſecundum.

Illæ enim ſortilegia non dicuntur hære-

ſim manifeſtè ſapere, in quibus dæmon invocatur ad faciendum, ſeu cognoſcend- um ea, quæ ipſe facere, & cognoſcere poteſt, divina virtute non reptimente, pro ut homines, ad peccata, & libidines ten- tare, naturalium, & ſuperiorum virtutes cognoſcere, & quibus medicamenta ad ſanandum, & atrocia beneficia ad cauſan- dum diverſas infirmitates confici poſſunt, ut per D. Thom. in 2. 2. diſtinct. 96. quaſt. 2. & in tract. qq. 1. par. quaſt. 7. de mir. & eodem lib. qu. 16. art. 7. de demon. Præſentiaque occulta, & præterita ſcite, & ſic furta jam facta revelare, his caſibus, & ſimilibus, ſi dæmonis in ſcrti' egis implo- ratur auxilium, ſortilegium non dicitur hæreticale, ut poſt D. Thom. Abb. & plures alios per ipſum citatos, tenet Farinac. in præſ. crim. quaſt. 20. numer. 80, & Clar. in §. hæreſis, numer. 23. Quæ pro- cedunt, niſi ratione comiſtionis ſacra- mentorum, ſacramentalium, aut verbo- rum aliter ſit iudicandum, ex ſupra allega- tis, aut, quòd talia patrantes eſſent de ex- preſſa dæmonis profeſſione, quo caſu om- nia ſortilegia, quæ ab illis ſunt, reſpectu operantis erunt hæreticalia, ut poſt plures alios per ipſum citatos. Farinac. ead. qu. 20. nu. 81. & 82.

11 Ideò ſtriges ꝛ cùm præcipuè expreſſam profeſſionem, & ſolem- nem dæmoni in univerſalibus congregationibus faciant, expreſſum cultum adorationis dæmoni reddendo, precesque fundendo, & illis ſacrificando in eorum ſortilegio ſunt vio- lenter ſuſpectæ de hæreſi, & omne extra gremium Eccleſiæ, & à communionem fide- lium penitus alienæ. Subverſæ enim ſunt, & à diabolo captivæ tenentur perſonæ, quæ relicto ſuo creatore, diaboli ſuffragia
quæ-

quæcunt & ideo Sancta Ecclesia à tali pe-
ste mundari debet, *cap. quis sine Salvato-
re, 26. quest. 2. cap. Episcopi, in princ.
eadem quest. 5. & Gril. lib. 2. de sortileg. q. 7.
numer. 4.*

12 † Quapropter à dæmonibus effectuali-
ter deferri possunt de loco ad locum motu
locali verè, & corporaliter, Deo tamen
permittente, & non aliter, & hæc est com-
munis sententia theologorum, de qua post
S. Bonav. *in 3. sent. distinct. 19. quest. 3.*
S. August. *in lib. 20. & 21. de Civit. Dei*
S. Thom. *in sum. 22. quest. 95. art. 5. in tit.
de superst. & in dict. tract. 99. primæ part.
quest. 8. in tit. de mira. & quest. 16. artic. 5.
& 6. in tit. de demon. & alios, quos citat,
testatur. Gril. lib. 2. de sortileg. dict. qu. 7.
numer. 3. Alphons. Castr. *de just. heret.
punit. lib. 1. cap. 16. & Pegn. in Direct. In-
quisit. part. 2. com. 68. vers. sed à maligno;* Et
licet huic communi opinioni videatur re-
pugnare text. *in dict. cap. Episcopi, 26. qu. 5.*
ubi habetur, quod quædam sceleratæ
mulieres retro post satanam conversæ dæ-
monum illusionibus, & phantasmatibus,
tam graviter seductæ sunt, ut credant, &
profiteantur se cum Diana Dea paga-
norum, nocturnis horis, vel cum Hero-
diade, vel cum innumera multitudine
mulierum equitare super quasdam bestias, 13
& multarum terrarum spacia intempestæ
noctis silentio pertransire, ejusque iussio-
nibus obedire, velut dominæ, & certis no-
ctibus ad ejus servitium evocari. Et
in §. si quidem ipse satanas habetur, quod
dæmon ubi primùm mentem cujuscua-
que mulieris reperierit, & illam per in-
fidelitatem subjugaverit, illico transfor-
mat se in diversarum species personarum,
& mentem, quam captivatam tenet, in*

somnis deludens, per quæque divia dedu-
cit, & cum solus spiritus hæc patitur, in-
fidelis hæc non in spiritu sive anima, sed
in corpore evenite opinatur. Ac deinde,
quis enim in somnis, & nocturnis visio-
nibus non extra seipsum deducitur, & mul-
ta videt dormiendo, quæ nunquam vigi-
lando viderat? Quis verò tam stultus,
& hæbes fit, qui hæc omnia, quæ in sole
spiritu fiunt, etiam in corpore fieri ar-
bitretur?

Unde hoc tex. freti quamplures docto-
res tenuerunt, quod non deferuntur in cor-
pore, sed duntaxat deluduntur in spiritu,
ut refert Gril. *ead. qu. 7. in princip. & tenet
Franc. Ponzonib. in tract. de lam. num. 45.
& plurib. seq.*

Communem tamen opinionem ef-
se quod deferantur, & contrarium
sentientibus, pluribus rationibus respon-
det, idem Gril. *eadem quest. 7. numer. 28.*
quem post alios per ipsum citatos sequitur
Pegn. *eadem com. 68. vers. tertio eadem.* Et
quod dæmones Deo permittente, possint
hominem deferre verè & corporaliter
de loco ad locum motu locali, pluri-
mis exemplis relatis tam per eundem Gril.
quàm alios graves doctores demonstrare
conantur.

Sortilegiorum † causæ eo modo, quo
causæ hereticorum, tam in procedendo,
quam definiendo spectant ad forum Epi-
scoporum, & Inquisitorum, quando sapi-
unt hæresim: & tunc eadem pœna, qua
ceteri de hæresi suspecti sunt condemnan-
di. Sed, quando non sapiunt hæresim, &
est dubium, in aliqua admista hæresim
sapiant: ut si qui ad orientem se conver-
tant, aliqua verba iausitata, & non intel-
ligibilia proferant, vel similia: tunc vide-
tur,

tur, quod Inquisitores debeant tales ad suos iudices dimittere puniendos, *cap. accusatus, §. sanè*, & ibi gloss. *in verb. manifeste*. Archid. Joann. Andr. & Jo. Monach. *de haret. in 6.*

Pœna autem sortilegorum non hæreticalium est tam de jure civili, quam canonico arbitraria. Abb. *in c. 2. num. 4. de sortileg.* & post Gril. & alios Franc. *in prax. crimin. qu. 20. nu. 84. 89. & 94.*

Sed, quando constat, hæresim sapere, si amplius dubitetur, an hæresim sapiant, si tunc ipsi Episcopi, & inquisitores de hoc cognoscere possunt, & judicare, ac pronunciare se iudices, Abb. *in c. 1. nu. 4. in fin. de sortileg.* Carrer. *in tract. de haret. nu. 24.* gloss. & DD. *in dict. c. accusatus, §. sanè*. per Pagn. allegati *in Direct. Inquisit. com. 76. in fin.*

Et hæc distinctio, quod Inquisitores de sortilegijs non sapientibus hæresim cognoscere non possint, procedit, & habet locum de jure communi, quod fuit correctum per Sixtum V. qui suâ perpetuâ valitura constitutione Apostolica auctoritate statuit, & mandavit, ¶ ut tam contra astrologos, mathematicos, & alios quoscunque judicariæ astrologiæ artem, præterquam circa agriculturam, navigationem, & rem medicam in posterum exercentes aut facientes judicia, & nativitates hominum, quibus de futuris contingentibus successibus, fortunisque casibus aut rationibus, & ex humana voluntate pendentibus aliquid eventurum affirmare asserant, aut protestantur, quàm contra alios utriusque sexus, qui supradictas damnatas, vanas, fallaces, & perniciosas divinandi artes sive scientias exercent, profitentur, docent, aut discunt, quivè hujusmodi divinationes,

sortilegia, superstitiones, veneficia, incantationes, ac præmissa detestanda scelera, & delicta, ut præfertur, faciunt, aut in eis quomodolibet se intromittunt: cujuscunque dignitatis, gradus, & conditionis existant, tam Episcopi, & Prælati superiores, ac alij Ordinarij locorum, quàm Inquisitores hæreticæ pravitatis, ubique gentium deputati, etiam si in plerisque ex his casibus antea non procedebant, cognoscere valeant.

Prohibuitque ¶ omnes, & singulos libros, opera, & tractatus judicariæ astrologiæ, geomantiæ, hydromantiæ, pyromantiæ, onomantiæ, chiromantiæ, necromantiæ, artis magicæ, aut in quibus sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, execrabiles incantationes, ac superstitiones continentur, quos Ordinarijs locorum, vel Inquisitoribus voluit consignari, & contra scienter legentes, aut retinentes libros, seu scripta hujusmodi, seu in quibus talia continentur, similiter per eosdem Inquisitores procedi posse decrevit, *ut in dict. constit. sub dat. Roma anno 1585.* ubi latius de sortilegorum, incantationum, & divinationum prohibitionibus videre licet, *in pecul. suo Bullario, par. 2. fol. mibi. 52.*

Dictæ constitutionis ¶ vigore possunt Inquisitores cognoscere de sortilegijs, non tamen privativè quo ad Episcopos; imò causas superstitionum, incantationum, veneficiorum, & blasphemiarum, & contra eos, apud quos reperiuntur libri prohibiti, Episcopi cognoscere, & nisi sapiant manifestè hæresim, absque Inquisitorum interventu, illas possunt decidere, definire, & terminare; per textu. *in dict. cap. accusatus, de*

N n n haret.

haeret. in G. Abb. in dict. cap. 1. numer. 4. vers. & advertit, de sortileg. & Eymer. in Direct. Inquisit. quest. 42. numer. 2. & ita censuit sacra generalis congreg. S. Rom. & universalis inquisitionis, sub die 21. Decembris anni 1602.

- 17 Quamvis † enim per dictam constit. Sixti Papæ V. fuerit Inquisitoribus attributa iurisdicção cognoscendi de causis sortilegiorum, superstitionum, veneficiorum, & incantationum, etiam quòd aliàs de præmissis non cognosceret, ut supra numer. 29. non tamen fuit Ordinariis restricta facultas, quin liberè in causis huiusmodi, ut prius, dummodò non hæresim manifestè redoleant, procedere possint, cum id ex iuris communis dispensatione illis sit attributum, ex deductis per Abb. eodem num. 4. & Clar. in pract. crim. §. hæresis, nu. 23.
- 18 Divinatio † est prima species sortilegij, quæ inter cæteras obtinet principatum, in quam plures homines incidunt, ut per Gril. eodem tract. de sortileg. c. 2. num. 5.
- 19 Et quatuor sunt † species divinationum, sicut quatuor sunt elementa, quæ consistunt in hydromantia, pyromantia, geomantia, æromantia. Et aliqui ex dæmonum professoribus vocantur incantatores, quidam arioli, alij aruspices, aliqui augures, quidam phitonici, & mulieres, phytonissæ, aliqui genethliaci, quidam salitores, & aliqui magi, de quibus in cap. igitur genus, 26. quest. 4. cap. nec mirum, eodem quest. 5. & Gril. in dict. tractat. de sortileg. quest. 2. numer. 7.
- 20 In sortilegijs, † quæ fiunt per personas tacitæ dæmonis professionis, diversa

interveniant instrumenta, & fiunt quandoque in aqua per hydromantiam: quandoque in igne per phytomantiam: interdum in terra per geomantiam: aliquando utuntur aère, & ea faciunt per æromantiam: quandoque illa faciunt ex inspectione intestinorum avium, animalium, aut per eorum voces, garrutum, occursum, & similia, ut habetur, in dict. cap. igitur genus, & cap. nec mirum. Hostiens. in sum. de sortileg. §. 2. & Gril. quest. 5. num. 2. eodem tit. & aliqui respiciunt in astrolabio, ut in cap. 1. ext. eodem tit.

21 Alia est species † sortilegiorum, quæ fiunt ad amorem, aut in corpore, vel extra corpus: in corpore enim communiter fieri solent, per cibum, vel potum, ut l. 3. §. hæc adjectio. ff. ad l. Corn. de sicca. l. si quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de pæn. l. eorum, in princip. & l. multi. C. de malis. & mathem.

22 Extra corpus † autem, id est, extra intestina fiunt per aliquas mixturas, compositas ex herbarum folijs, vel radicibus, metallis, reptilibus terræ, avium plumis, vel membris, seu intestinis eorundem animalium, vel piscium, aliarumque similiarum rerum nostratum, illaque quandoque consuunt in chlamide personæ ad amorem maleficiandæ, vel sub capite lecti, super quo personæ ipsa dormit, abscondunt, aut sub limine ostij cameræ, aut alterius, super quo ipse maleficiandus vir, aut mulier transitur, sicut. Apponuntur etiam imagines cereæ iuxta ignem ardentem completis dæmoniacis sacrificijs, de quibus supra, adhibitis nefariis precibus, & turpibus verbis, ut quemadmodum imago illa igne consumi-

sumitur, & liquefcit, eodem modo cor mulieris, amoris calore talis viri ferventer ardeat, & ut plurimum, admittis ecclesiarum sacramentis, sicut est hostia sacra, ut per gloss. in cap. accusatus, §. sanè, de heret. in 6. & aliis modis, ac rebus admittis de quibus per Gril. eodem tract. de sortileg. qu. 3. num. 11. & ferè per tot.

23 Maleficæ artes, † impedimenta, & infirmitates, (exceptis factis cum aliquibus nodis, vel solutionibus, quæ reperta nodis constractis, aut combinatione materiæ soluta de facto destruantur, & solvantur,) scientia humana destrui non solent: nisi per ejusdem artis magistros, vel, qui sint diabolicæ professionis benè instructi, aut aliquo modo participes: quia maleficia ipsa absque ministerio, & suffragio dæmonis, tam rebus ipsis quàm verbis, communiter inferri non solent in corporibus, pariter, nec tolli: quoniam medicina naturalis, & omnium physicorum, & chirurgorum ars tota communiter non sufficeret ad sanandum corpora ipsa, & removendum dæmonis opera, sed solum per eosdem, qui sub eadem professione morantur, & qui maleficia ipsa facere solent, arte, & instructione dæmonis destrui, ac tolli possunt. S. Thom. in 2. 2. qu. 92. art. 6. & tenet Gril. eod. tract. de sortil. qu. 2. nu. 2. & 3.

24 Maleficiati † enim difficiliùs curantur, quàm energumanti, & à dæmone obsessi. Mal. malef. Spreng par. 2. quest. 2. capit. 6. vers. expedit lectorem. Omissis tamen diversitatibus opinionum, an licitum sit nec ne maleficia tollere per alia maleficia, &

opera supersticiosa, quas recenset, quamplura exempla deducendo Mal. malef. dist. par. 2. quest. 2. secunda par. princip.

† Non est licitum, uti magicis artibus, vel aliis quibuscunque superstitionibus à Deo, & Ecclesiâ prohibitis pro quocunque bono fine, nec permittendum maleficia maleficiis repelli, aut dispensandum quocunque casu, ut talibus licitè quis uti possit. Pegna in Direct. Inquisit. comm. 68. circ. fin.

† Nec sunt facienda mala, ut inde eveniant bona, ut inquit Apostolus, & contra dictos articulos profitentes, judicio Inquisitorum hæreticæ pravitatis subijciuntur, ut per eundem Pegnam ibi in fin.

† Sed ad Deum est recurrendum, qui omnia novit, & cujus oculis omnia subijciuntur, cap. fundamenta, §. proinde, de elect. in 6. & Navar. in relect. cap. novit. de ind. not. 1. nu. 1. tom. 2. & omnia potest, in cujus nomine dæmonia eijciuntur. Marc cap. ult. Nam licitis orationibus maleficia curantur, ut d. cap. 6. per tot. & flagel. dæmon. per tot.

† Ubi de modo Deo auctore fugandi dæmones à corporibus obsessis, & quomodo exorcista se debeat preparare satis diffusè habetur, ad quæ lectorem remississe sufficiat.

* * *